

ASIA: Hankkeen VM099:00/2023 lausunto

Suomen Kirjailijaliitto on suomenkielisten kaunokirjailijoiden valtakunnallinen järjestö. Liitto on perustettu vuonna 1897, ja sillä on 900 kirjailijan ammatissa toimivaa jäsentä. Vahvistamme kirjailijoiden ammatillista asemaa ja edistämme suomalaista kirjallisuutta. Kiitämme lausuntopyynnöstä ja lausumme esityksen osalta seuraavaa:

Kirjailijaliitto vastustaa esitettyä muutosta koskien alennettuja arvonlisäverokantoja. Kirja-alan tulevaisuutta ja suomalaisten lukutaitoa ei saa vaarantaa kirjan myynnin ja lainauskorvauksen arvonlisäveroa nostamalla. Kirjoja ja tekijänoikeuskorvauksia (ml. lainauskorvaukset) koskeva arvonlisäverokanta on säilytettävä samassa kymmenen prosentin verokannassa sanoma- ja aikakauslehtien kanssa.

Esityksen mukaan fyysisellä alustalla olevan tai sähköisesti luovutettavan kirjan arvonlisäveroprosenttia nostettaisiin 10 prosentista 14 prosenttiin. Kirjailijaliiton näkemyksen mukaan kirjan veroprosenttia ei tulisi nostaa ja sen tulisi pysyä vähintään samana. Kirjallisuudelle tulisi päinvastoin harkita oman arvonlisäverokannan perustamista ja sen asettamista nolnaan. EU:n arvonlisäverodirektiivin mukaan EU:n jäsenvaltiot voivat alentaa arvonlisäveron 0 prosenttiin painetuille ja digitaalisille kirjoille sekä lehdille. Sama koskee myös tekijänoikeudenhaltijoita edustavan järjestön saama 45 §:n 1 momentin 3–5 kohdassa tarkoitettuihin tekijänoikeuteen liittyviä korvauksia, joiden osalta Kirjailijaliitto viittaa Sanaston lausuntoon.

Kirjan ALV-kannan nousu aiheuttaa haittaa liiketoiminnalle ja vaarantaa kansallisen lukutaitotyön. Emme voi samaan aikaan välittää viestiä, että lukeminen on arvokas kansalaistaito, jos kirjaan kuitenkaan tuotteena ei ole varaa. Arvonlisäveron korottamisen vaikutukset osuvat kirjallisuuden tekijöiden tuloihin moninkertaisesti: kirjamyynnistä saatavien tulojen lisäksi veronkorotus vähentää myös tekijänoikeusjärjestöjen tekijöille keräämien tulojen määrää. Tällä saattaa olla pitkäkestoisia vaikutuksia kotimaisilla kielillä kirjoitetun kirjallisuuden moniäänisyyteen ja saatavuuteen sekä kirja-alan työllisyyteen. Innostavien ja lukijaa puhuttelevien

kirjasisältöjen olemassaolo on yksi tärkeimpiä lukutaitoon ja -intoon vaikuttavia asioita. Viimeisimpien Pisa-tulosten mukaan nuorten lukutaidon taso Suomessa on laskenut huomattavasti. Kirjojen läsnäolo nuorten arjessa korreloi sekä lukutaidon että matemaattisten taitojen kanssa.

Tekijänoikeustulojen veronkorotuksen merkityksen on hallituksen esitysluonnoksessa todettu olevan valtiontalouden kannalta vähäinen, mutta kirjallisuuden tekijöiden tuloja se kuitenkin kurjistaa merkittävästi. Esimerkiksi lainauskorvaukseen käytettävissä olevasta määrärahasta se leikkaa verojen muodossa yli 530 000 euroa enemmän kuin aikaisemmin – korotettu verokanta tulee siten väistämättä vähentämään myös kirjallisuuden tekijöille tilitettävää lainakohtaista senttimäärää. Tämä suunta on väärä: eduskunta on tehnyt lausuman lainauskorvausten määrärahan nostamisen puolesta jo vuonna 2021.

Suomi siirtyy Euroopan maiden vertailussa lukemisen superverottajien joukkoon. Euroopassa kirjan arvonlisäveroprosentti on keskimäärin kuusi, ja esimerkiksi Isonsa-Britanniassa ja Norjassa kirjoja ei veroteta lainkaan. Veronkorotus on sikäli erikoinen, että kun viime vuonna EU antoi mahdollisuuden laskea kirjojen arvonlisäveron nollaan, EU:ssa nähtiin lukemisen merkitys osaamiselle, sivistykselle, demokratialle sekä näinä aikoina niin tärkeälle resilienssille epäasiallista vaikuttamista vastaan.

ALV:ää voidaan vyyryttää, kun toimitaan yritykseltä yritykselle. Kirja-alalla ALV-kanta on vahvasti yksityisen kuluttajan tekemien ostojen ja voittoa tuottamattomien organisaatioiden ostojen varassa. ALV jää kirjan hintaan maksettavaksi tai yrittäjien kannettavaksi ja se hinta on kova.

Teemme töitä ainutlaatuisella, pienellä kielialueella. Kotimaisilla kielillä julkaistu kirjallisuus, mikä käsittää sekä kotimaisen kirjallisuuden että laadukkaat käännökset (myös kotimaiselta kieleltä toiselle tehdyt käännökset!), ovat osa kansallista ydintoimintaa.